

Haninge
kommun

Kultur- och fritidsförvaltningen

Joakim Sternö, utredare
Utveckling och stöd

2019-08-28

Kapacitetsutredning steg 2

Föreningslivets behov och nyttjandegrad av sporthallar och
bollplaner

Innehållsförteckning

Inledning	3
Bakgrund – innehåll i steg 1	3
Avgränsningar	5
Så har vi gjort	5
Disposition	7
Föreningslivets sammansättning	8
Föreningslivets sammansättning i Haninge kommun	8
Behov av träningsmängd	13
Kapacitet och nyttjandegrad av idrottsytor	18
Upplevd tillgång och nyttjandegrad	18
Övriga behov kring infrastruktur	22
Behov av infrastruktur utöver idrottsytor	22
Samverkan med skola	23
Trygghet	24
Utegym och spontanidrottsytor	26
Avslutande diskussion	28
Slutsatser och rekommendationer	28

Inledning

Haninge kommun har som vision att arbeta för en ökad fysisk aktivitet bland kommunens invånare och skapa möjligheter för bredd- och elitidrott.¹ En viktig del i detta arbete är att anläggningarna i kommunen ger förutsättningar för att uppnå denna vision. Det gäller bland annat att antalet anläggningar möter ett behov av träningstider för föreningsidrotten och andra målgrupper och att anläggningarna är anpassade för de verksamheter som nyttjar dem.

För att säkerställa att anläggningarna möter dessa behov krävs kunskap om hur situation ser ut idag och förväntas att utvecklas framåt. Därför har ett beslut tagits om att utreda anläggningarnas kapacitet. Denna rapport utgör steg 2 i detta arbete.²

Bakgrund – innehåll i steg 1

Steg 1 i kapacitetsutredningen avslutades i slutet av april 2018 där fokus låg på två typer av idrottsytor; stora sporthallar (minimum 18*36 meter) och 11-spelareplaner för fotboll, i synnerhet konstgräsplaner. Rapporten analyserade nuläget sett till antalet invånare per idrottsyta och jämförde Haninges position med jämförbara kommuner. En slutsats i rapporten var följande:

Haninge kommun [sticker inte] ut vare sig på den lägre eller högre delen av skalan jämfört med andra kommuner i Stockholms län. Jämfört med de kommuner i Stockholms län som har liknande invånarantal som Haninge kommun har faktiskt kommunen fler antal sporthallar per 10 000 invånare än Södertälje, Botkyrka, Huddinge och Solna. Dessutom ligger Haninge kommun nästan jämnt med både Tyresö (47 103 invånare) och Värmdö (42 000 invånare) trots att dessa kommuner har klart färre invånare enligt 2016 års statistik.

Sedan den föregående rapporten har Haninge kommun färdigställt två sporthallar. Den sista december 2018 hade Haninge 89 989 invånare, vilket innebär att det idag går 1,22 sporthallar per 10 000 invånare. I Figur 1 görs en jämförelse med övriga kommuner i

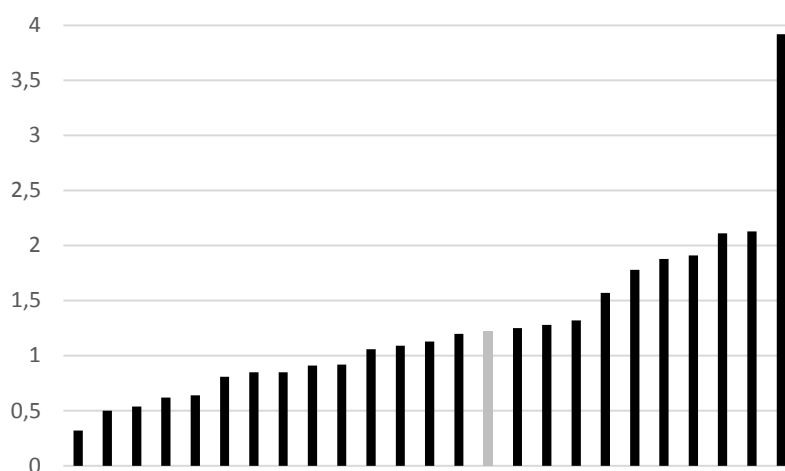
---

¹ Se det idrottspolitiska programmet, ”Haninge – Sveriges bästa idrottskommun 2018”.

² Inom kultur- och fritidsförvaltningen har även en simhallsutredning och ishallsutredning genomförts i närtid.

Stockholms län. Den visar att Haninge fortsatt placerar sig något över mitten av länets kommuner. Senast tillgängliga data för övriga kommuner är dock från 2017, jämförelsen ska därför tolkas med viss försiktighet.³

Vidare kommer de planerade investeringarna innebära att Haninge kommun bygger i takt med den förväntade befolkningsutvecklingen fram till år 2026. Det vill säga att antalet invånare per anläggning kommer att ligga kvar på ungefär samma nivå år 2026 som det är idag förutsatt att de förväntade investeringarna också genomförs.

Figur 1: Antal sporthallar per 10 000 invånare. Jämförelse mellan kommuner i Stockholms län. Senast tillgängliga data är från 2017 för övriga kommuner, data för Haninge gäller för år 2018. Haninges stolpe är markerat med ljusgrått. Källa: Kolada.

Kapacitetsutredningen steg 1 gjorde även en översiktlig närhetsanalys där rapporten såg närmre på upptagningsområdet till respektive idrottsyta sett till 2,5 kilometers avstånd respektive 1 kilometers avstånd.

Steg 1 innehöll även en diskussion kring de framtida investeringarna i idrottsytor sett till Haninge kommuns strategier för bebyggelseutvecklingen. En utblickande diskussion fördes även kring för- respektive nackdelar med idrottskluster.

Med denna utgångspunkt finns det ett behov av att fördjupa analysen. Särskilt viktigt blir att se närmre på hur den nuvarande kapaciteten motsvarar de behov som föreningslivet har.

---

³ Andra kommuner kan ha byggt fler sporthallar vilket ökar deras ”ranking”, eller så minskar antalet hallar per 10 000 invånare något om de inte har byggt sporthallar samtidigt som befolkningen har ökat.

Avgränsningar

Denna rapport, steg 2 i kapacitetsutredningen, kommer att fortsätta fokusera på sporthallar och bollplaner.⁴ Ytterligare avgränsningar beskrivs i respektive metodavsnitt nedan.

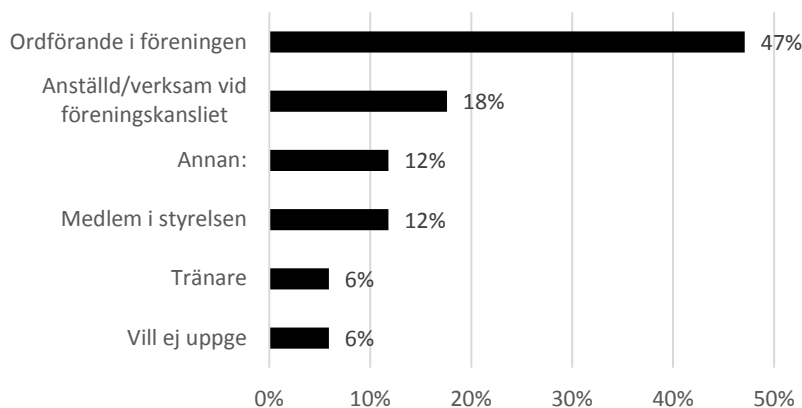
Så har vi gjort

Det underlag som den här rapporten diskuterar bygger i huvudsak på två metoder. Den första är en enkätundersökning med de föreningar som utnyttjar sporthallarna och bollplanerna. Den andra metoden består av beläggningsstatistik som är hämtad ur bokningssystemet Royal Boka.

Enkät med idrottsföreningar

En enkät har skickats ut till de 23 föreningar som har verksamhet i någon av kommunens sporthallar eller bollplaner. Enkäten har genomförts med verktyget Esmaker och skickades ut den 12 april 2019 och var öppen att svara på till och med den 24 maj 2019. Av de 23 föreningarna som fått enkäten har 17 svarat, vilket innebär en svarsfrekvens på 74 procent. Till de som inte svarat på enkäten har en påminnelse skickats vid tre tillfällen.

Av de som representerat föreningen och svarat på enkäten var knappt hälften, 47 procent, ordförande. Därefter var 18 procent anställda eller verksamma vid föreningens kansli. Figur 2 visar en fördelning av roller bland samtliga svarande.

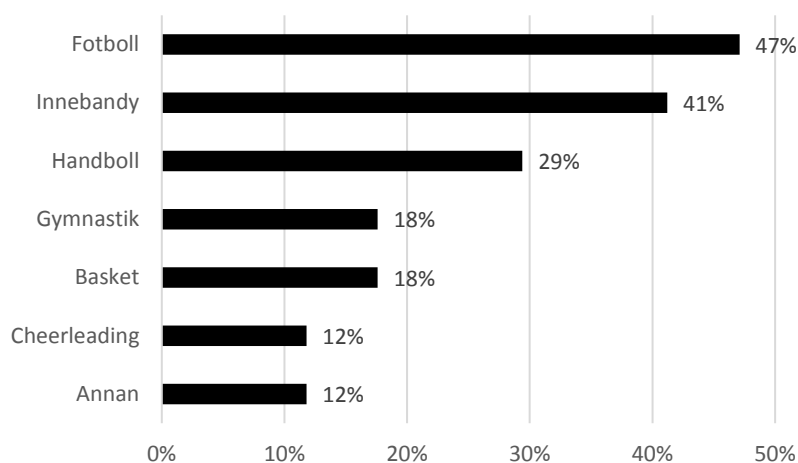

Figur 2: Den huvudsakliga roll den som svarat på enkäten har i föreningen.

---

⁴ Planerna kan användas för fler idrotter än fotboll, i synnerhet naturgräsplaner. Detta kommer eventuellt att diskuteras i utredningen i den mån det är relevant för utredningens syfte.

Figur 3 visar vilka idrotter som finns inom de föreningar som har svarat på enkäten. Inom flest föreningar finns fotbollsverksamhet, 47 procent, följt av innebandy (41 procent), handboll (29 procent), gymnastik (18 procent), basket (18 procent), cheerleading (12 procent) och annan (12 procent).

Figur 3: Idrotter som finns inom de föreningar som svarat på enkäten.

Beläggningsstatistik från Royal Boka

Denna del bygger på utdrag ur bokningssystemet Royal Boka för sporthallar. För vardagar bygger analysen på tiderna mellan 17:00-22:00 och på helger 08:00–22:00 terminsvis. Analysen av nyttjandegraden bygger i huvudsak på data för vardagar. Detta val har gjorts av två anledningar. För det första då nyttjandegraden är högre under vardagar, det vill säga att konkurrensen om träningstider är högre då. För det andra då vardagar i huvudsak används till träningstider och helger används i hög utsträckning till matcher och tävlingar.

Data ur Royal boka är hämtad i efterhand och bygger på de faktiskt bokade tiderna i sporthallarna. Statistiken säger därmed inte att ett lag verkligen har utnyttjat den tid som har varit bokad. Det har förekommit indikationer om att det händer att lag har bokat tider som de egentligen inte planerat att utnyttja, exempelvis för att ha som alternativ vid dåligt väder,.

Kultur- och fritidsförvaltningen har inlett ett arbete med stickprovskontroller för att säkerställa att tider som är bokade också utnyttjas för att få en mer kvalificerad uppfattning om det eventuella problemet. Som helhet bedömer utredningen dock att detta problem har en mindre påverkan på resultatet.

Disposition

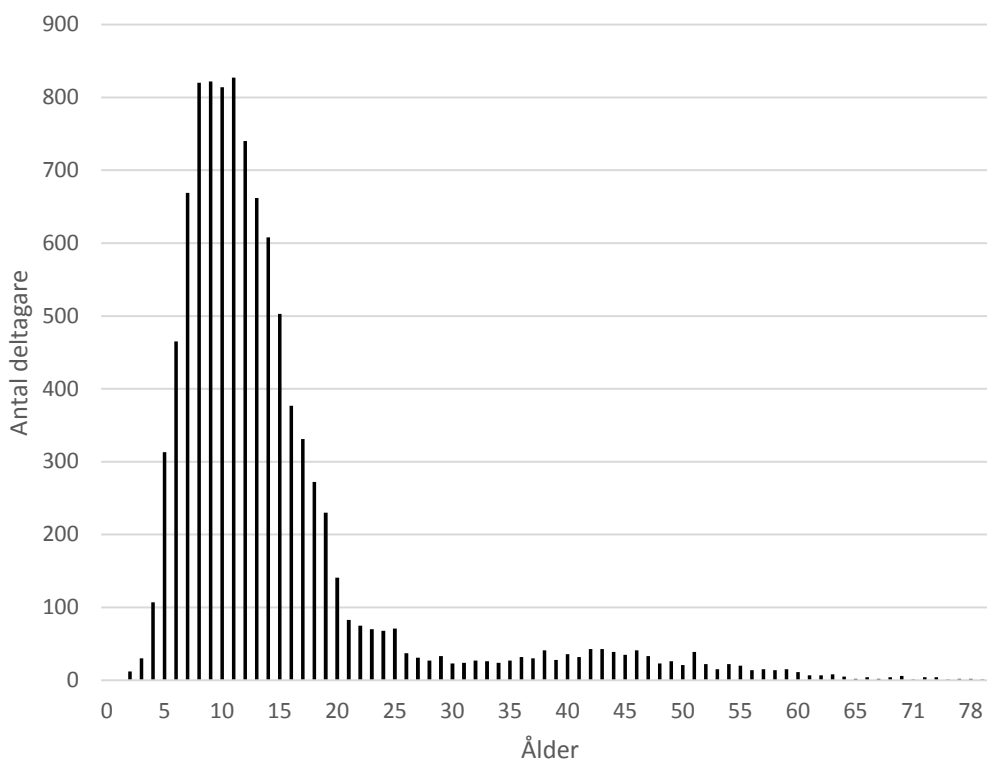
Den här rapporten består av fem stycken kapitel. Efter detta inledande kapitel som beskriver rapportens bakgrund och metod följer ett kapitel om föreningslivets sammansättning. Kapitlet beskriver hur fördelningen av medlemmar ser ut gällande könsfördelning och ålder. Kapitlet för även en diskussion kring träningsmängd i olika åldrar. Kapitel tre beskriver hur föreningarna ser på tillgången till sporthallar och bollplaner i kommunen och redogör för hur stor nyttjandegraden är i sporthallarna. Det fjärde kapitlet fokuserar på faktorer som påverkar kapaciteten för föreningsverksamheten men inte berör direkt de primära idrottsytorna. Det handlar dels om infrastruktur utöver, exempelvis förrådsutrymmen och möteslokaler, dels om hur tryggheten kring idrottsytorna och hur samverkan med skola fungerar. I det femte och avslutande kapitlet förs en diskussion kring möjliga åtgärder för att stärka kapaciteten.

Föreningslivets sammansättning

I detta kapitel ser vi närmre på de idrottsföreningar som är verksamma i Haninge kommun och deras aktiva medlemmar. Kapitlet inleds med att göra en övergripande struktur över föreningslivets sammansättning. Därefter i följande kapitel görs en genomgång av föreningslivets behov sett till olika aspekter.

Föreningslivets sammansättning i Haninge kommun

Haninge kommun har ett rikt föreningsliv med cirka 85 aktiva idrottsföreningar med verksamhet inom en mängd olika idrotter. Sammanlagt i dessa föreningar finns cirka 10 140 medlemmar. Figur 2 visar hur åldersfördelningen i föreningslivet ser ut, vilken tydligt visar att en stor andel av medlemmarna utgörs av barn och unga. Nära åtta av tio medlemmar är i åldern 7–20 år, det vill säga den ålder som föreningarna kan få LOK-stöd för.

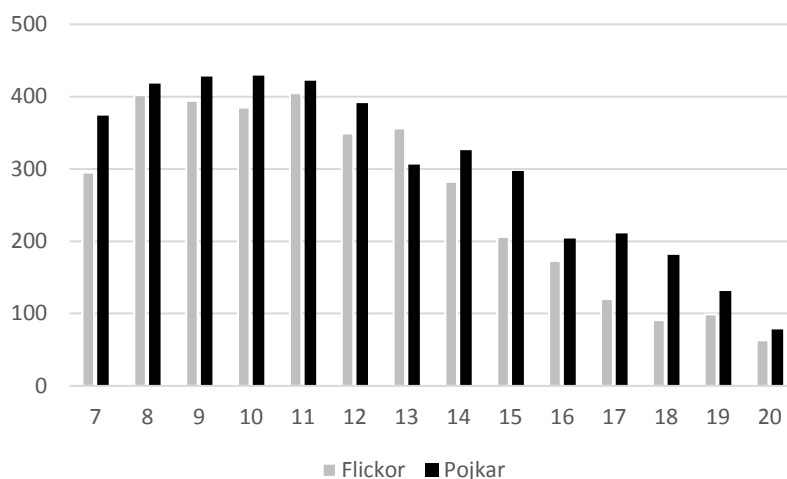

Figur 4: Åldersfördelning över antalet deltagare. VT 2018.

Ser vi närmre på gruppen barn och unga medlemmar uppgår dessa till drygt 7 800 individer, vilket utgör cirka hälften av

åldersgruppen i Haninge kommun.⁵ Bland barn och unga medlemmar är andelen flickor och pojkar relativt jämn fördelad. Flickor utgör 46 procent och pojkarna 54 procent av medlemmarna i åldern 7–20 år. Detta förhållande gäller i stort sett över alla åldrar inom åldersspannet. De avvikelser som finns pekar inte någon tydlig trend utan kan bero på intresse i enskilda årsgrupper, se Figur 3.

Figur 5: Fördelning mellan pojkar och flickor inom åldern 7–20 år. Hela föreningslivet, 2018.

Antalet medlemmar är högst i åldern mellan åtta och elva år, därefter börjar antalet medlemmar minska. Flickor minskar något snabbare än pojkar mellan 12 år och 15 år. Enligt enkätundersökningen ”Ung livsstil” uppger 47 procent av killarna i högstadiet i Haninge att de deltar i en idrottsförening varje vecka och 35 procent av tjejerna.⁶

Efter femton års ålder minskar medlemsantalet i snabbare takt även för killar. Det kanske är då i de tidiga tonåren som andra fritidsintressen får större betydelse liksom att skolarbete kan förväntas ta en större tid i anspråk. Det är även i denna ålder som en del börjar specialisera sig mer och de upplevda kraven på att prestera blir större.

⁵ Denna beräkning utgår ifrån att samtliga medlemmar i åldersgruppen är boende i Haninge.

⁶ Haninge kommun (2018), ”Ung livsstil i Haninge 2016/2017 – högstadiet och gymnasieskolan”.

Verksamhet på bollplaner och i idrottshallar

Denna utredning är avgränsad till att fördjupa analysen kring de idrotter som utnyttjar bollplaner och idrottshallar.⁷ De största idrotterna som utnyttjar dessa anläggningar är fotbollen som använder bollplanerna och idrotterna basket, cheerleading, gymnastik, handboll och innebandy som utnyttjar sporthallarna. Antalet medlemmar inom dessa sex idrotter är 5 813 medlemmar. Dessa idrotter utgör 90 procent av medlemmarna som nyttjar dessa anläggningar:

Figur 6: De sex största idrotterna, sett till antalet medlemmar, som nyttjar Haninges bollplaner och idrottshallar.

Fotbollen har sin huvudsakliga verksamhet utomhus under perioden april till och med november. Under vintersäsongen tränar dock även vissa fotbollslag inomhus i idrottshallarna. De andra renodlade inomhusidrotterna har dock förtur till träningstider i idrottshallarna.

Futsal är en variant av fotboll som är en renodlad inomhusidrott. Den har vissa särskilda regler som skiljer sig från fotbollen och är klassad som en egen idrott med ett eget seriespel.

Fotbollsförbundets prognos visar att futsal förväntas öka kraftigt de närmsta åren. I Hanninge kommun är futsal än så länge relativt liten. Det håller dock på att startas en renodlad futsalförening.

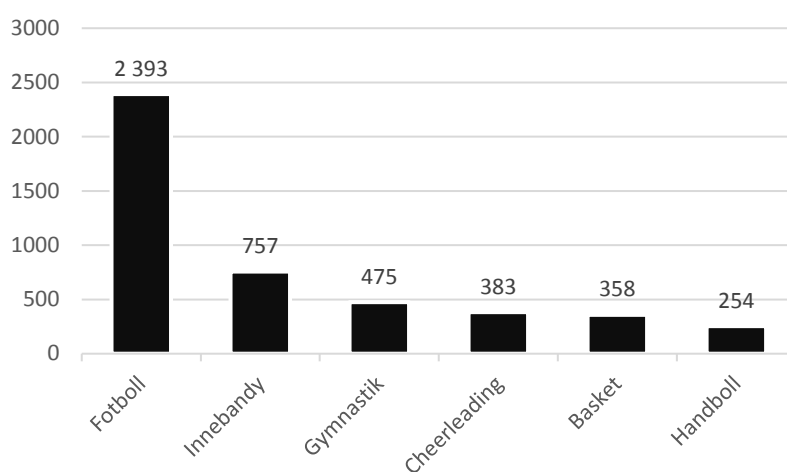
---

⁷ Med utnyttjar menar vi de idrotter som har regelbunden träning i dessa typer av idrottsytor.

Denna utveckling kan komma att påverka hur Haninge kommun tilldelar tider framåt och hur tillgängligheten av träningstider ser ut för kommunens idrottshallar.

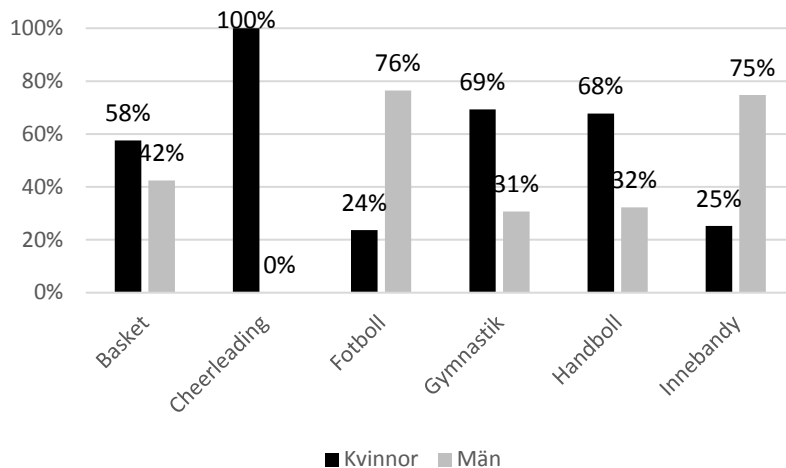
Barn och unga

I åldern 7–20 år finns det 4 620 medlemmar inom de sex idrotter som är i särskilt fokus i denna rapport. Denna siffra utgörs av det totala antalet medlemmar och inte unika individer, vilket innebär att en enskild individ exempelvis kan utgöra en medlem inom fotboll och inom innebandy. Figur 5 visar hur dessa medlemmar är fördelade mellan de olika idrotterna.

Figur 7: Antal medlemmar i idrotter, åldern 7–20 år. Sorterat efter antal medlemmar.

Tidigare kunde vi se att könsfördelningen bland det totala antalet unika medlemmar i Haninges idrottsföreningar är relativt jämn. Ser vi dock till hur könsfördelningen ser ut inom dessa sex idrotter är det en relativt ojämn fördelning. Fotbollen, som har det klart högsta antalet medlemmar, består till 76 procent av killar i åldern 7–20 år. Även den näst största idrotten sett till antal medlemmar, innebandyn, utgörs av en klar majoritet killar, 75 procent killar. Inom cheerleadingen är 100 procent tjejer och även inom gymnastik, handboll, och basket är majoriteten tjejer. Figur 4 visar hur könsfördelningen ser ut inom de sex idrotter denna rapport studerar lite närmre.

Figur 8: Medlemmar i idrottsföreningar inom respektive idrott, 7–20 år, jämförelse mellan killar och tjejer, 2018.

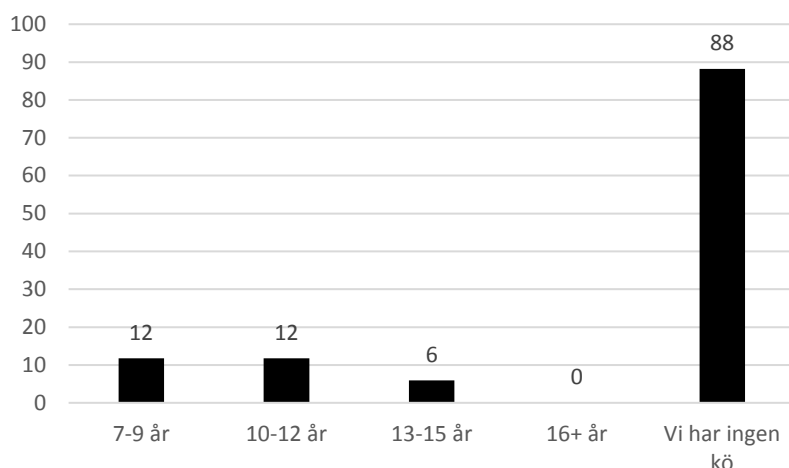
Kösituationen hos föreningarna

Föreningar som utnyttjar sporthallarna och bollplanerna har fått svara på om de har någon kö för att börja träna. De flesta, drygt 88 procent, har inte någon kö, se Figur 7. Det är två av föreningarna (knappt 12 procent) som uppger att de har en kö i åldern 7–9 år och 10–12 år. En förening uppger att de har en kö i åldern 13–15 år. Det är även ett par föreningar som uppger att de har köer i grupper bland yngre barn än sju år, det vill säga de barn de inte kan få LOK-stöd för.

Att föreningar inte har en kö behöver dock inte betyda att det egentligen finns lediga platser, utan att träningsgrupperna helt enkelt tränger ihop sig och tar in fler än vad som egentligen anses optimalt, eller att man löser problemet med för många deltagare på andra kreativa sätt. En förening uttrycker på ett illustrativt sätt hur de förhåller sig till köer:

”Vår policy är att aldrig neka barn och ungdomar som vill idrotta och ha en aktiv fritid. Vi löser det genom att bedriva delar av verksamheten på sidoytor i de fall det är tillämpligt samt att vi ibland är fler aktiva än vad som kanske är optimalt...”

För vissa idrotter kan det dock vara svårare att tränga ihop sig ytterligare, särskilt för inomhusidrotter, eller att det helt enkelt är för många som vill börja träna att föreningen måste sätta ett antagningsstopp. Exempelvis uppger en förening att de i dagsläget har cirka 380 barn i kö. Vidare kan även en brist på tränare och ledare inom föreningarna också vara en faktor för att det blir köer.

Figur 9: Andel av föreningarna som uppger att de har en kö i olika åldersgrupper.

Behov av träningsmängd

Innan vi går in på hur föreningarna upplever tillgången till sporthallar och fotbollsplaner och hur nyttjandegraden ser ut ser vi närmre på själva behovet av träningsmängden.

Vad utgör en rimlig träningsmängd?

Riksidrottsförbundet rekommenderar att barn och unga ska ha möjlighet att få en allsidig träning. De menar därför att träningsmängden för en enskild idrott bör göra det möjligt för utövarna att hålla på med fler idrotter och även spontanidrott på sin fritid. Utgångspunkten är att idrottandet ska ske på barn och ungas villkor, vilket även innefattar hur förbundet ser på att tävling bör utformas.⁸

Forskning visar även att elitidrottare ofta hållit på med fler idrotter långt upp i åldrarna och att deras specialisering börjat relativt sent, kring 16-årsåldern. Sambandet mellan de som utmärker sig i unga år och de som når elitnivå i vuxen ålder är relativt svagt. Att träna väldigt mycket inom enbart en idrott är alltså generellt sett inte en framgångsfaktor för att nå en elitnivå. Studier visar på att de som nått landslagsnivå tränat cirka 2–3 gånger i veckan upp till 16 års ålder inom sin huvudsport.⁹

⁸ www.rf.se/RFarbetarmed/Barn-ochungdomsidrott

⁹ Dyrhage, H. (2005), ”Studier av ungdomsidrott”.

Dessa resultat pekar på att en utgångspunkt i breddidrotten och möjligheten att träna fler idrotter gynnar både de som är nöjda med att se träningen som ett motionsutövande och de som har önskan om att nå höga prestationer. I grunden är det därmed en fördel om det finns utrymme för att hålla på med flera idrotter, en enskild idrott bör därmed inte ta upp all potentiell träningstid för barn och ungdomar.

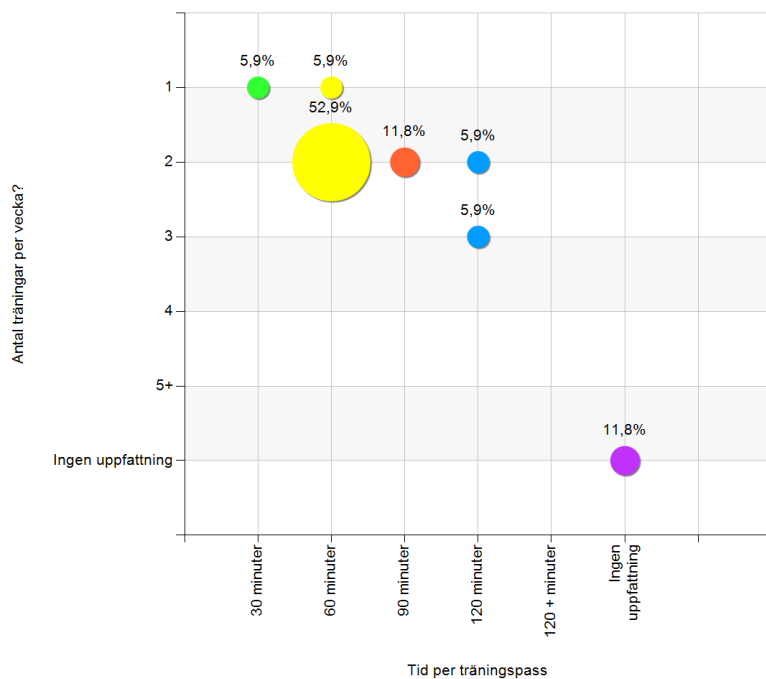
Haningeföreningarnas syn på träningsmängden

I enkäten till föreningarna har de fått svara på hur mycket träningstid de tycker att de ska kunna få för att de ska uppleva att tillgången till idrottsytor i Haninge ska vara god. Frågan de har fått svara på är följande:

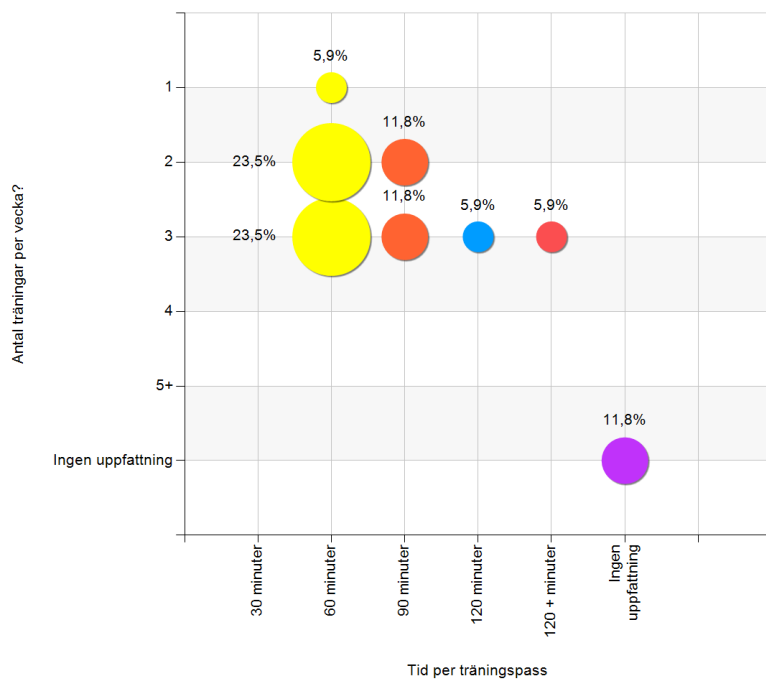
Vad tycker ni är en tillräcklig träningsmängd för barn X år för att tillgången till träningstider ska anses vara god? Frågan avser träningstid i sporthallar eller bollplaner, eventuell konditions- eller fysträning utanför anläggningarna räknas ej.

Föreningarna har fått svara på denna fråga genom att ange antal träningar per vecka och träningstiden vid respektive träningstillfälle för deltagare i olika åldrar. Matcher, tävlingar och renodlad fysträning utanför sporthallar/bollplaner ligger alltså utanför frågeställningen.

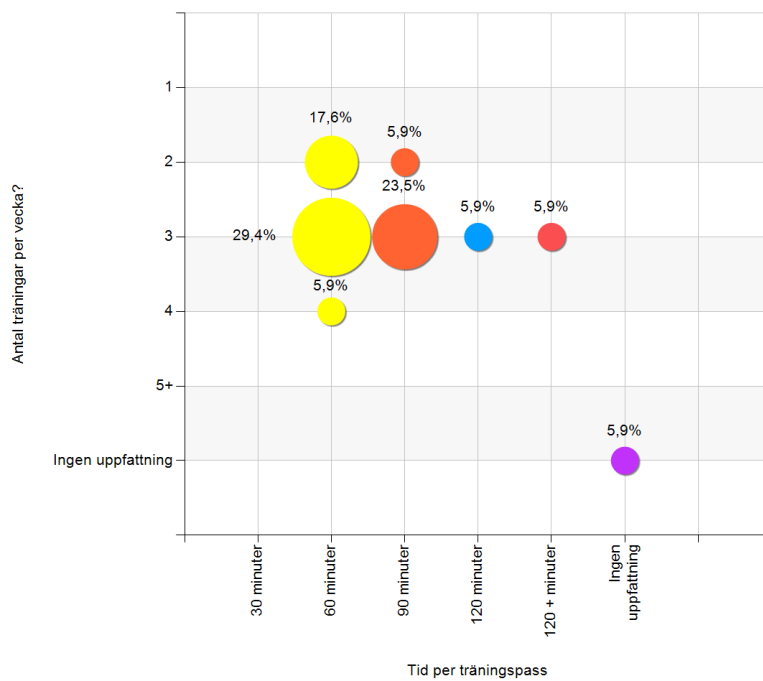
- För de yngsta, 7–9 år uppger drygt hälften, 53 procent, att två träningar à 60 minuter är en god nivå. Medelvärde bland svaren är 142 minuter per vecka, motsvarande 2,4 timmar.
- I åldern 10–12 år uppger 48 procent att tre träningar i veckan är en god nivå. Hur långa passen bör vara sträcker sig från 60 minuter (24 procent) till mer än 120 minuter (6 procent). 41 procent uppger att två träningar i veckan utgör en god nivå. Medelvärde är 192 minuter träning per vecka, motsvarande 3,2 timmar
- I åldern 13–15 år uppger 71 procent att det behövs minst tre träningstillfällen för en god nivå. Av dessa uppger 41 procent att träningspassen bör vara 60 minuter för en god nivå. Ytterligare 34 procent av de som anger tre träningstillfällen tycker en träningstid bör vara 90 minuter. Medelvärde är 218 minuter träning per vecka, motsvarande 3,6 timmar.
- I åldern 16–20 år uppger 35 procent att en god nivå utgörs av tre träningar à 90 minuter, 24 procent uppger något mindre och 36 procent mer än detta. Medelvärde är 296 minuter träning per vecka, motsvarande 4,9 timmar.

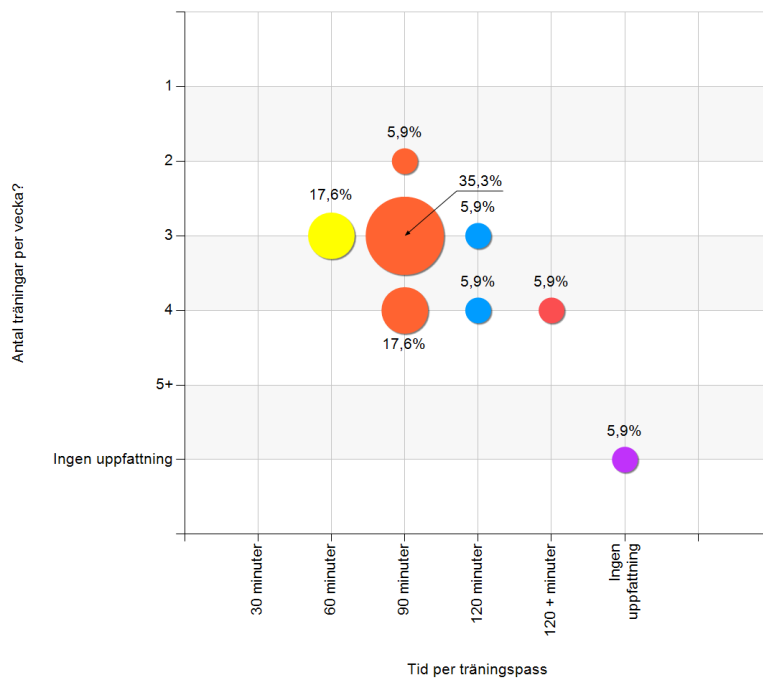
Figur 10: Tillräcklig träningsmängd i åldern 7–9 år för att nå en god nivå av tillgängliga träningsstider.

Figur 11: Tillräcklig träningsmängd i åldern 10–12 år för att nå en god nivå av tillgängliga träningsstider.

Figur 12: Tillräcklig träningsmängd i åldern 13–15 år för att nå en god nivå av tillgängliga träningsstider.

Figur 13: Tillräcklig träningsmängd i åldern 16–20 år för att nå en god nivå av tillgängliga träningsstider.

De svar som föreningarna har gett om vad de upplever skulle vara en god träningsmängd ligger i ett övre spann i studier kring idrottare som nått elitnivå. Det är också i den högre delen om man ser till vad exempelvis fotbollsförbundets riktlinjer när det gäller träningsmängd för ungdomar i deras plattform ”Spela, lek och lär”, se Figur 12. Det är viktigt att ta med sig in i nästa avsnitt som går in på föreningarnas syn på tillgången i Haninge och hur nyttjandegraden ser ut.

ÅLDER	SPELFORM	TRÄNINGAR /VECKA	LÄNGD
6-7 år	4 mot 4	1-2	60 min
	5 mot 5	1-2	60 min
8-9 år	5 mot 5	1-2	60 min
8-9 år	5 mot 5	1-3	60-90 min
10 år	5 mot 5	1-3	60-90 min
	7 mot 7	1-3	60-90 min
11-12 år	7 mot 7	1-3	60-90 min
12 år	7 mot 7	1-3	75-90 min
13 år	9 mot 9	2-4	75-90 min
		2-4	75-90 min
14 år	9 mot 9	2-4	75-90 min
		2-4	75-90 min
14 år	11 mot 11	2-4	75-90 min
		2-4	75-90 min
15-16 år	11 mot 11	2-5	75-90 min
16 år	11 mot 11	2-5	75-90 min
17-19 år	11 mot 11	2-6	75-90 min

Figur 14: Tabell över Fotbollsförbundets rekommendationer kring träningsmängd för barn och ungdomar, hämtat ur skriften "Spela, lek och lär".

Kapacitet och nyttjandegrad av idrottsytor

Föreningslivet har många olika behov där kommunen på olika sätt kan vara med och stödja. I denna utredning så är det framför allt behoven av idrottsytor och hur kapaciteten kring detta ser ut i kommunen som är i fokus. Vi studerar detta utifrån två huvudsakliga perspektiv. Hur föreningarna upplever tillgången och den faktiska nyttjandegraden av kommunens idrottsytor.

Upplevd tillgång och nyttjandegrad

Hur föreningarna upplever tillgången till idrottsytor och den kapacitet som kommunen har behöver inte nödvändigtvis hänga ihop helt. Normer kring vad som upplevs vara en god tillgång kan skilja sig åt mellan föreningar i olika kommuner.

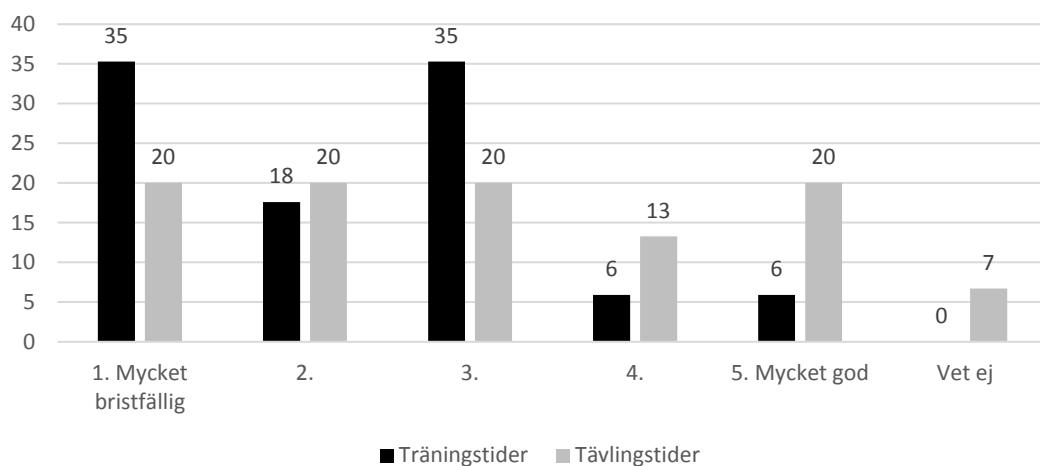
Den upplevda tillgången till idrottsytor

I enkäten har idrottsföreningarna fått svara på hur väl tillgången till sporthallar och bollplaner är i Haninge kommun. Föreningarna har fått svara på en skala från 1 till 5 där 1 motsvarar *mycket bristfällig* och 5 motsvarar *mycket god*.

När det gäller tillgången till träningstider i sporthallar uppger nära 53 procent av föreningarna som svarat på enkäten att tillgången antingen är mycket bristfällig eller bristfällig. 12 procent av föreningarna uppger att tillgången är god eller mycket god. När det gäller tävlingstider är upplevelsen av tillgången något bättre. Då uppger drygt 33 procent att tillgången är god och 40 procent att den är bristfällig.

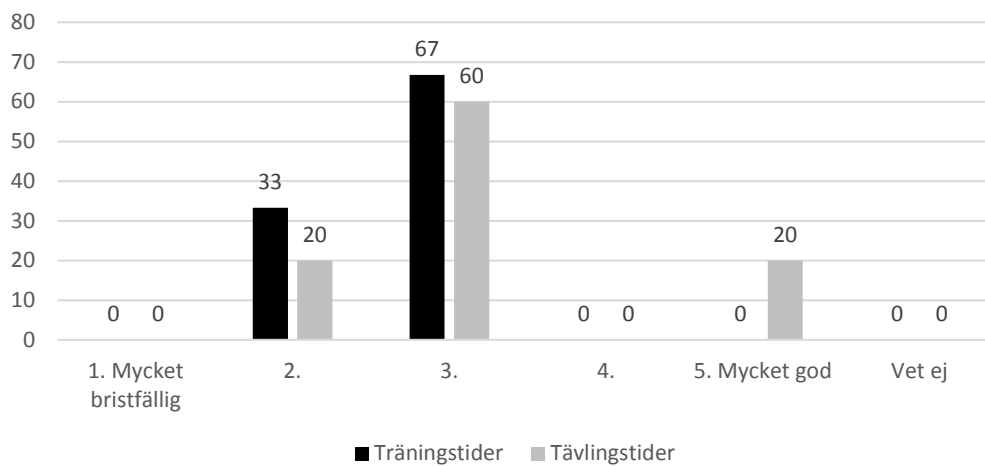
När föreningarna fått utveckla sina synpunkter kring tillgången till sporthallarna i fritext kan skälen som anges att tillgången är bristfällig delas in i följande fyra kategorier;

- Att det inte finns tillräckligt med tider generellt i kommunen.
- Att det inte finns tillräckligt med tider i föreningens närmsta upptagningsområde.
- Att det inte finns tillräckligt med tider i hallar med den specialutrustning som föreningens specifika idrott har behov av.
- Att möjligheterna för tävlingsarrangemang med större publikkapacitet är bristfälliga.

Figur 15: Föreningarnas upplevda tillgång till träningsstider respektive tävlingstider i sportballarna i Haninge kommun.

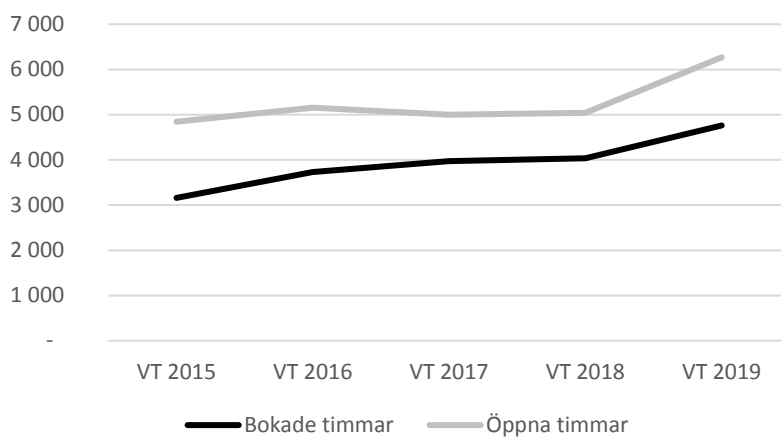
När det gäller tillgången till bollplaner uppger en tredjedel av föreningarna att tillgången är bristfällig för träningsstider och två tredjedelar uppger att tillgången varken är bristfällig eller god. För träningsstider uppger 20 procent att tillgången är mycket god, 20 procent att den är bristfällig och 60 procent att den varken är god eller bristfällig.

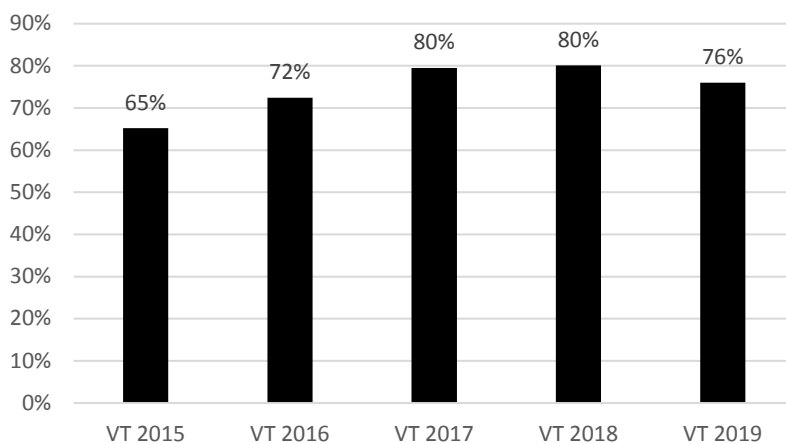
Figur 16: Föreningarnas upplevda tillgång till träningsstider respektive tävlingstider i bollplanerna (konstgräs) i Haninge kommun.

Nyttjandegraden av sporthallar

För att studera hur kommunens kapacitet ser ut har vi valt att titta på nyttjandegraden i sporthallarna, det vill säga hur stor andel av hallarnas öppna tider som också är bokade. Figur 15 visar hur utvecklingen av antalet öppna respektive bokade timmar i sporthallarna under vårterminerna år 2015 till år 2019 har sett ut under vardagar. I takt med att kommunen har byggt fler idrottshallar har antalet öppna timmar ökat från strax under 5 000 timmar, 2015, under terminen till en bit över 6 000 timmar, 2019. Antalet bokade timmar har ökat från strax över 3 000 timmar till strax under 5 000 timmar. Det innebär att nyttjandegraden har ökat från 65 procent år 2015 till 76 procent år 2019. Nyttjandegraden var något högre år 2017 och år 2018 än år 2019 men det var innan Vikingahallen och Lyckebyhallen hade öppnat, vilket skedde hösten 2018, se Figur 16.

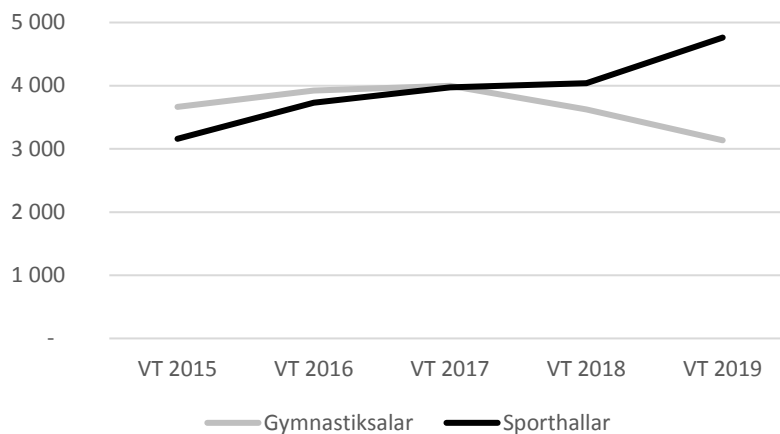
Figur 17: Antalet bokade timmar i sporthallar jämfört med antalet öppna timmar vardagar, vårterminer 2015–2019.

Figur 18: Nyttjandegraden (andelen bokade timmar av antalet öppna timmar) av Haninges sporthallar, vardagar vårterminen 2015–2019.

Denna rapport fokuserar på sporthallar men det kan ändå vara intressant att notera hur antalet bokade tider även i de mindre gymnastiksalarna påverkas av att det under perioden tillkommit ett par sporthallar. Figur 17 visar att år 2015 till år 2017 var föreningslivets antal bokade timmar i gymnastiksalarna fler än de bokade tiderna i sporthallarna.

Diagrammet visar också att det totala antalet bokade tider i idrottshallarna (sporthallar plus gymnastiksalarna) har ökat med cirka 15 procent under tidsperioden. År 2015 var det totala antalet bokade tider 6 822 timmar för att öka till 7 973 timmar år 2017 och 7 897 bokade timmar år 2019. Detta indikerar att föreningarna flyttat över träningar från gymnastiksalarna till sporthallar snarare än att den ökade kapaciteten inneburit att fler träningsgrupper har skapats.

Figur 19: Antal bokade timmar i Haninges sporthallar och gymnastiksalarna vardagar vårterminen 2015–2019.

Övriga behov kring infrastruktur

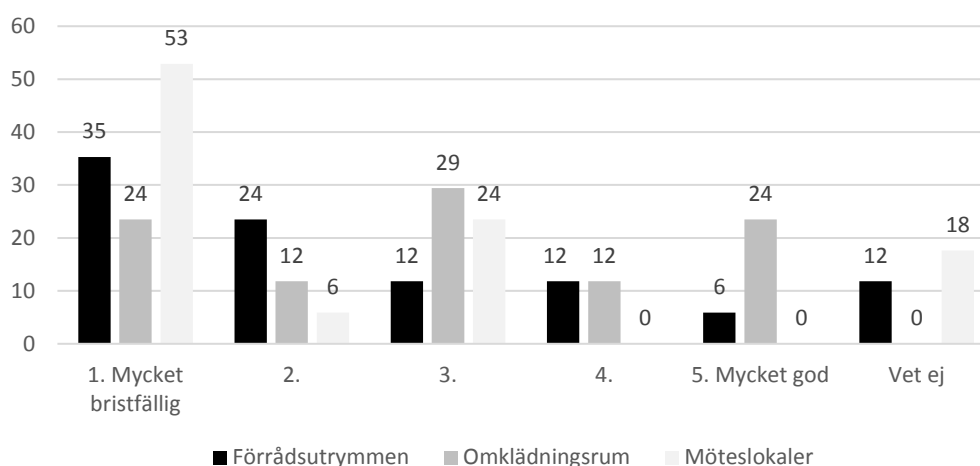
När det gäller infrastruktur har föreningarna fler behov än enbart kapaciteten i idrottsytorna som Haninge kan erbjuda. Det handlar bland annat om att idrottsytorna ska vara trygga så föreningarnas medlemmar vill träna och tävla där. Utöver idrottsytorna där föreningarna utövar sina idrotter har föreningslivet också behov av ytterligare typer av lokaler för att driva sin verksamhet på ett fullgott sätt. I detta kapitel ser vi närmre på dessa typer av behov som föreningar har kopplat till infrastrukturen.

Behov av infrastruktur utöver idrottsytor

Utöver själva ytorna har föreningar ett behov av andra typer av lokaler och utrymmen, exempelvis för förvaring. I enkäten har föreningarna fått svara på i vilken utsträckning de upplever tillgången till förrådsutrymmen, omklädningsrum och möteslokaler, se Figur 18.

När det gäller förrådsutrymmen är det nära 59 procent som uppger att tillgången är mycket bristfällig eller bristfällig. Rapporten återkommer till en diskussion kring förrådsutrymmen i avsnittet om samverkan med skola nedan.

När det gäller möteslokaler är det en majoritet, 53 procent, som uppger att tillgången är mycket bristfällig och ytterligare 6 procent som uppger att den är bristfällig och 24 procent att den är mycket god, strax under 18 procent uppger vet ej. På kultur- och fritidsförvaltningen pågår ett arbete med att kartlägga samlingslokaler i kommunen. Det arbetet kommer ge en bättre överblick och möjligheter att synliggöra vilka möteslokaler som faktiskt finns i kommunen på ett bättre sätt.

Figur 20: Föreningarnas upplevda tillgång till övriga utrymmen och lokaler i Haninge kommun.

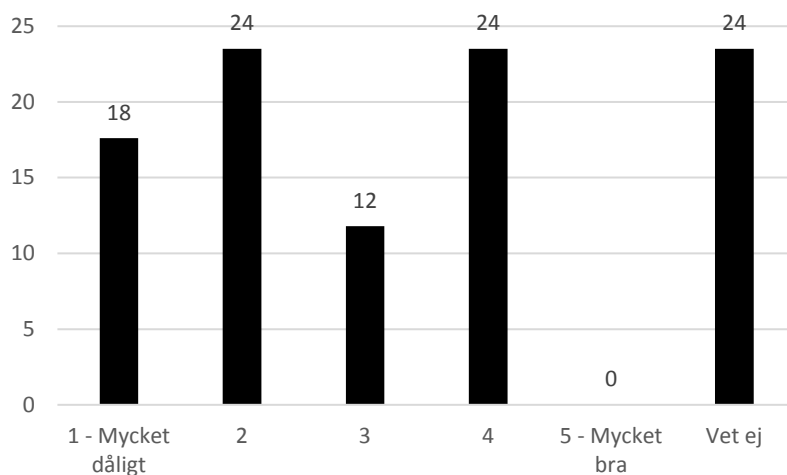
Samverkan med skola

Idrottsanläggningarna i Haninge kommun, liksom i de flesta kommuner, utnyttjas av föreningar under kvällar och helger och av skolidrotten under dagtid på vardagar. För att detta ska vara ett välfungerande samutnyttjande krävs ett samarbete mellan föreningar och skolor. Det handlar både om det vardagliga arbetet med exempelvis förvaring eller att dela på utrustning till samverkan i samband med exempelvis idrottscupper där föreningarna även behöver sovsalar.

I enkäten har föreningarna fått svara på hur de upplever samverkan med skolorna och resultatet visar på en delvis spretig bild. En fjärdedel, 24 procent, upplever att samverkan med skolorna fungerar bra och 42 procent att samverkan fungerar dåligt. 12 procent uppger att samverkan varken är bra eller dålig och 24 procent svarar att de inte vet, se Figur 19.

Bland de utvecklande svaren om varför föreningar upplever problem med samverkan kan delas in i följande områden:

- Att skolorna inte har en tydlig kontaktperson för förfrågningar om att exempelvis utnyttja skolor för sovsalar och matsalar vid arrangemang.
- Ovilja från skolor att upplåta delar av förrådsutrymmen till föreningarna.
- Att förrådsutrymmen är för små att dela på för föreningsliv och skolorna.

Figur 21: Föreningarnas övergripande upplevelse av samverkan med skolor, procent.

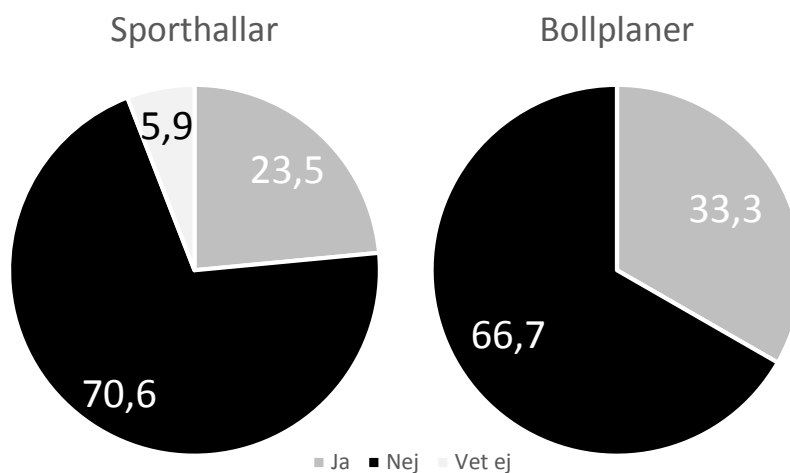
Att upplevelsen ser olika ut kan ha att göra med att olika skolor kan ha delvis olika sätt att hantera samverkan då rektorerna är ansvariga för sina respektive skolor. Ett par föreningar framhåller att de upplever en skillnad mellan skolor. Det kan också se olika ut i relationen mellan föreningarna och idrottslärarna vilka ett par svar lyfter fram som viktigt för att samverkan ska fungera väl. Svaren från föreningarna tyder även på att samverkan utvecklas positivt över tid vid exempelvis återkommande arrangemang, vilket en av föreningarnas svar är ett exempel på:

Som en av tre föreningar genomför vi Stockholm Floorball Cup – första åren fungerade det dåligt med skolor för övernattnig i centrala Haninge. Nu är vi inne på fjärde året och det fungerar mycket bättre.

Trygghet

Trygghet är en grundläggande förutsättning för att föreningar ska vilja boka tider vid de sporthallar och bollplaner som kommunen kan erbjuda. I enkäten har föreningarna fått svara på om något lag i deras förening har tackat nej till en träningstid på grund av upplevd otrygghet. När det gäller föreningar som tränar i sporthallar uppger en knapp fjärdedel av de svarande föreningarna, 23,5 procent, att något lag i deras förening har tackat nej till en träningstid på grund av otrygghet. Motsvarande siffra för bollplaner är att en tredjedel av föreningarna har lag som tackat nej till en träningstid på grund av bristande trygghet, se Figur 20.

Figur 22: Föreningar som uppger att de under det senaste året 2018/2019 att något lag i föreningen har tackat nej till en träningstid på grund av upplevd trygghet.

De anledningar som uppges ha bidragit till att lag valt att tacka nej till träningstider är att gäng av ungdomar på olika sätt saboterat träningar, exempelvis genom att befinna sig på spelplanerna eller läktarna, uttryckt hot, vandaliserat och stulit utrustning eller personliga tillhörigheter. Hur utbredd problemen är har inte varit möjligt att undersöka inom ramen för denna utredning. Det kan ju dock räcka med en incident för att en plats ska upplevas som otrygg och ett lag väljer att söka sig någon annanstans.

De sporthallar som föreningar uppger att det funnits otrygghetsproblem kring är Jordbro, Söderbymalm och Torvalla. Ser vi till en jämförelse mellan sporthallarna och deras nyttjandegrad är det även dessa tre hallar som placerar sig lägst om vi bortser från Dalarö sporthall, se Tabell 1. Inom ramen för rapporten har det inte varit möjligt att fastställa att upplevd otrygghet har ett direkt samband med nyttjandegraden. Att arbeta med trygghet i anslutning till idrottsanläggningarna är ett ständigt pågående arbete för kultur- och fritidsförvaltningen och kommunen som helhet. När det gäller bollplaner är det endast Brandbergen som har nämnts i de fördjupande svaren från föreningarna.

Tabell 1: Föreningars nyttjandegrad av sporthallar vårterminen 2019, vardagar.

Sporthall	Nyttjandegrad
Lyckebyhallen	88%
Vikingahallen	88%
Brandbergshallen	84%
Ribby sporthall	81%
Torvalla träningshall	80%
Tungelsta sporthall	79%
Vendelsömalms hallen	78%
Söderbymalms hallen	73%
Dalarö sporthall	64%
Torvalla sporthall	63%
Jordbro sporthall	58%

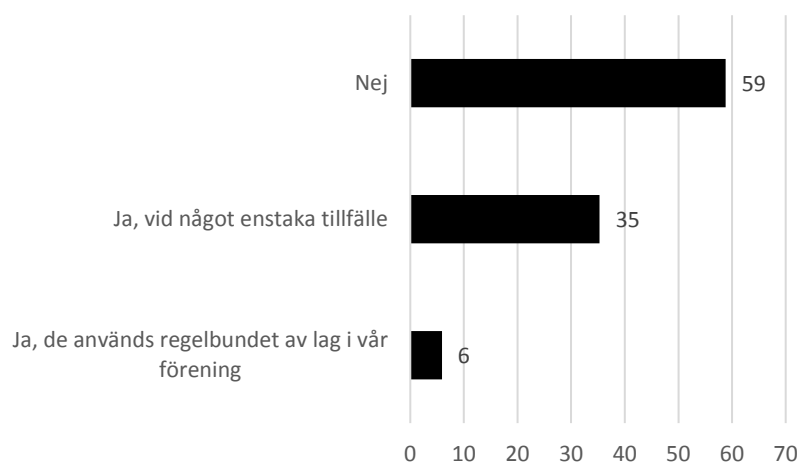
Utegym och spontanidrottsytor

Under senare år har Haninge kommun byggt ett flertal utegym. Det är också ett av de mest förekommande önskemålen som invånare i Haninge skickar in som medborgarförslag. Idag finns det nio stycken utegym i kommunen. Utegymsmen är just avsedda för spontanidrott och har inte det organiserade idrottslivet som sin huvudsakliga målgrupp, det kan dock vara intressant att studera om föreningsidrotten också använder dessa.

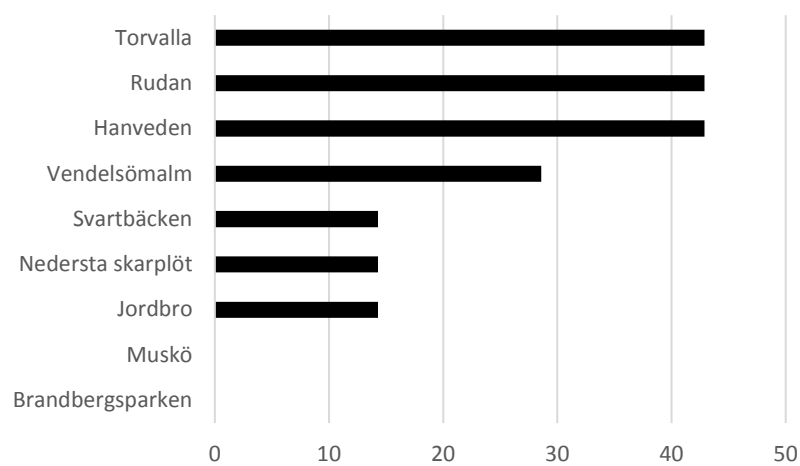
Resultatet av svaren från föreningarna som deltog i enkätundersökningen visar att dessa föreningar inte utnyttjar dessa i någon större utsträckning. Endast en förening, 6 procent, uppgav att de använder utegym på ett mer regelbundet sätt. 35 procent av föreningarna uppgav att de gör det vid något enstaka tillfälle och 59 procent uppger att de inte utnyttjar dem alls, se Figur 21.

Figur 22 visar vilka utegym som används utav de föreningar som uppger att de utnyttjar dem regelbundet eller vid enstaka tillfällen. Det är intressant att notera att de flesta utegymmen har använts. Det är endast utegymmet på Muskö och i Brandbergen som ingen av föreningarna som deltog i enkäten uppger att de använt.

Just nu pågår en större översyn kring de spontanidrottsytor som finns i kommunen, som utegymmen är en del av. Översynen innebär att en utvärdering görs kring deras målgrupper och vilka typer av spontanidrottsytor och var som ska prioriteras i framtida investeringar.

Figur 23: Föreningar som uppger att de utnyttjar något av kommunens utegym för schemalagda träningar.

Figur 24: Vilka utegym som föreningar uppgett att de använder för schemalagda träningar.

Avslutande diskussion

Denna rapport har utgjort steg 2 i kapacitetsutredningen kring Haninges sporthallar och bollplaner. Utredningen har sett närmre på hur föreningarna som utnyttjar dessa ytor ser på bland annat tillgången och hur stor andel av tiden som utnyttjas av föreningarna. Syftet har varit att skapa ett bättre underlag om hur kapaciteten ser ut inför kommande investeringar eller andra åtgärder för att stärka kapaciteten.

Slutsatser och rekommendationer

Nedan följer några slutsatser och förslag till åtgärder för att stärka kapaciteten i kommunens idrottsanläggningar.

Ta fram riktlinjer för vad kultur- och fritidsförvaltningen ser som en god träningsmängd

Hur väl kapaciteten är i kommunens idrottsanläggningar hänger ihop med vilka förväntningar som finns på hur mycket det ska vara möjligt att träna.

Resultatet av enkäten visar på att vad de föreningar som deltagit i studien anser vara en rimlig träningsmängd för barn och unga ligger i ett övre spann mot vad studier och riktlinjer från specialförbund anger. Vidare anser drygt hälften av de svarande att tillgången till träningstider i Haninge är bristfällig och 12 procent att den är god.

Kultur- och fritidsförvaltningen har idag inte en definierad syn på vad som utgör en rimlig nivå av träningstider som kommunen bör kunna erbjuda. Utredning föreslår därför att förvaltningen får i uppdrag av idrotts- och fritidsnämnden att ta fram sådana riktlinjer i samverkan med föreningslivet och politiken. Denna typ av åtgärd har potential att skapa en bättre samsyn mellan kommunen och föreningslivet och mellan olika idrotter om vilken kapacitet som är rimlig att förvänta sig. Särskilt då studier visar på, liksom Riksidrottsförbundet, vikten av att kunna få en allsidig träning och möjligheten att hålla på med fler idrotter. Det blir också verktyg för kommunen att bedöma den kapacitet vi har utifrån antalet medlemmar i föreningslivet.

Inventera behov av specialutrustning systematiskt

En orsak till att föreningar upplever en brist i tillgängligheten till kommunens anläggningar är olika behov av utrustning och utformning för den specifika idrotten. Under 2018 byggde Haninge exempelvis en sporthall med särskild inriktning mot gymnastik för att möta just detta behov. En systematisk inventering av vilka behov av specialutrustning som efterfrågas i

kommunen skulle skapa ett bättre underlag inför framtida investeringar. Det har även potential att ge föreningarna en bättre överblick och förståelse för de olika behov som olika idrotter har.

Ta fram underlag om omfattning av eventuell överbokning

För att skapa ett bättre underlag om eventuella bokningar som inte utnyttjas behöver detta undersökas djupare. Vissa stickprovskontroller har genomförts. Dessa kontroller skulle behöva säkerställas att de görs på ett systematiskt sätt för att kunna bedöma omfattningen av det eventuella problemet. Det kan även vara ett viktigt underlag inför eventuella förändringar i taxorna under nästa år.

Stärka kapaciteten med utökade träningstider

En möjlig åtgärd för att öka kapaciteten är att utgå från en fördelning av tider från klockan 16:00 istället för 17:00. Detta är dock en tid som kan anses vara obekvämt för vissa grupper. Samtidigt kan den tidigare tiden eventuellt vara mer attraktiv framför de senaste tiderna, då nyttjandegraden idag är lägre än tiderna mellan 17:00–20:00.

Denna åtgärd skulle behöva stämmas av mellan förvaltning, föreningsliv och politik innan ett eventuellt genomförande. Det behöver även utredas om eventuella hinder för ett genomförande, exempelvis städning. Utredningen kan dock konstatera att andra kommuner har tidigare klockslag än klockan 17:00 som grund för fördelning av tider.

Synliggöra de möteslokaler som finns

När det gäller tillgång till möteslokaler uttrycks ett relativt stort missnöje bland de föreningar som deltagit i enkäten. En förklaring till missnöjet skulle kunna vara en brist på kunskap om de möteslokaler som de facto finns i kommunen. I dagsläget saknas det en bra sammanställning med de lokaler som är möjliga för bland annat föreningslivet att utnyttja för olika typer av möten. På kultur- och fritidsförvaltningen pågår ett arbete med att kartlägga samlingslokaler på uppdrag av kommunfullmäktige. Detta arbete kommer förhoppningsvis bidra till att synliggöra de möjligheter som finns bättre än idag.

Verka för stärkt samverkan mellan skolor och föreningsliv

Kultur- och fritidsförvaltningen har ett samarbete med utbildningsförvaltningen när det gäller bland annat planering av idrottshallar. Förvaltningarna för även en kontinuerlig dialog med hur samverkan kan ske. Med den nya Föreningsbyrån finns en

grund för att underlätta denna samverkan genom en ännu tydligare ingång för föreningslivet när det gäller förfrågningar om lokaler i skolor i samband med olika arrangemang.

Otrygghet vid anläggningar

Som utredningen skrev ovan är otrygghet en fråga där det sker ett kontinuerligt arbete och som berör fler förvaltningar än kultur- och fritidsförvaltningen samt aktörer utanför kommunen. En fortsatt nära dialog med föreningslivet kring detta är viktigt för att minska otryggheten.